

INFORMÁCIÓSZABADSÁG AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az Európai Unió hatalmas és egyre duzzadó szervezetének átláthatóságát mint követelményt az elemzők mind ez idáig leginkább legitimációs kérdésként vetették fel. A nyolcvanas évek végétől növekvő euroszkepticizmust – melyet az integrációellenes politikai irányzatok megerősödése, az európai parlamenti választásokon való, ismétlődően alacsony választói részvétel jelzett – többnyire az európai integráció történetét végigkísérő demokráciadeficitre vezették vissza. Az Európai Közösség bonyolult és egyre növekvő szervezeti gépezetével szembeni bizalmatlanságnak minden bizonnyal egyik fontos összetevője volt és maradt az integrációs intézményeknek a nemzetállami fejlődéstől merőben eltérő jellege, hiszen politikai intézményi szerkezetét döntően az határozta meg, hogy a Közösség kormányközi együttműködésből nőtt ki. Az európai polgári fejlődés jellemző vonása ezzel szemben a népképviselési alapon választott parlamentek központi szerepe volt, melyek nyilvánosságára már a XIX. század derekán igény mutatkozott. Az egyre szélesebb társadalmi csoportokra kiterjedő választójogon alapuló, egyre nagyobb nyilvánosság közepette működő nemzeti parlamentek legitimációja erős volt.

Az Európai Parlament létrehozása viszont – melynek tagjait csak 1979 óta választják közvetlenül – annak idején elsősorban politikai igény volt, és elnevezése nem tényleges feladatainak megfelelően alakult. Valódi döntési jogok híján sokkal inkább emlékeztetett politikai vitafórumra, mint parlamenti intézményre.¹ S jóllehet a hetvenes évektől kezdve jelentősége fokozatosan nő, a nemzeti parlamentek két alapvető funkcióját, az önálló törvényhozói jogkört és a kormányállítást jogát a mai napig csupán korlátozott módon gyakorolhatja. A tényleges jogalkotó funkciót betöltő – nem nyilvánosan működő – Európai Tanács mellett az Európai Parlament még ma is legfeljebb társ-jogalkotói szerepet tölt be.

Az integráció kritikussai az Európai Parlament korlátozott jogköre mellett elsősorban az uniós intézmények működését kezdettől fogva jellemző titkolózást tekintik a legitimációs hiány okának. Ebből az is következik, hogy az unión belüli nagyobb transzpareniciától e hiány jelentős csökkenését várják. Nem kétségszerűen e megközelítés létjogosultságát, más megfontolásból tartom elengedhetetlennek az unió

szintjén kívánatos átláthatóság követelményét. Egyszerűen arról van szó, hogy az elmúlt közel fél évszázad alatt a két-, majd többoldalú gazdasági kapcsolatokból kinövő európai integráció az egykor szuverén nemzetállamok fölött – Gombár Csaba kifejezésével élve – egy „új szuverenitást” teremtett. „Az »új szuverenitás« fogalmát azért is idézőjelbe tesszük, mert mind tényszerűsége, mind elismertsége még fölöttébb ingatag, esetleges, s csak alakuló, de korántsem kialakult, s főleg nem befejezett viszonyrendszer kibomlásáról van szó. Kétségtelen ugyanakkor, hogy az Európai Unió esetében egy olyan európai jog és joggyakorlat kibontakozásának lehetünk tanúi, ami az integráció szintjén sok vonatkozásban a szuverenitás jegyeit viseli magán.”²

Ez a folyamat az elmúlt években tovább erősödött, s a közös valuta bevezetésével, 2004-ben pedig az unió alkotmányának aláírásával az EU egyfajta kvázi föderációvá vált. A huszonöt országot átfogó unió szervein belül ma nehezen átlátható, bonyolult és folyamatosan módosuló³ egyeztetési eljárásokban születnek a tagállamokra és az egyénekre egyaránt közvetlenül kötelező döntések. Az a tény, hogy a tagállamok lemondtak szuverenitásuk, azaz döntési kompetenciájuk egy részéről, azt is jelenti, hogy az információszabadság nemzeti keretek közötti értelmezése mindinkább tarthatatlanná válik. Ez a tagállamok és az unió döntéshozó szervei közötti új hatalommegosztás az unió minden olyan tagállamában, ahol az információszabadság sok éve bejártott, felveti a kérdést: mit jelent ma és hol keresendő a közhatalom, azaz hol, milyen intézményekben és eljárások során születnek a döntések.

Az unió döntéshozó szerveinek átláthatóságát megteremteni tehát nemcsak azért kell, mert ez remélhetőleg csökkenti a polgároktól való távolságukat, hanem azért is, mert ha a polgároknak nincs joguk megtudni, hogy az unió mely szervében hogyan és milyen döntések születnek, hogy e döntési folyamatokban a tagállamoknak milyen valóságos szerepe van, megroggyan az információszabadság eddig kiépített nemzeti intézménye is.

Sajátos ellentmondás, hogy míg a XX. század utolsó harmadában az uniós országok csaknem mindegyikében törvényt hoztak a közzsféra adatainak megismerhetőségéről, az uniós intézményeknek a nyolc-

vanas–kilencvenes években oly sokat bíralt titkolózását csak nehezen sikerült oldani, és az információszabadság szorgalmazói mind ez ideig csak részleges sikereket értek el. Az uniónak ezt a vonakodását leginkább a történelmi gyökerekkel szokták magyarázni, azzal, hogy a Közösség szervei a két- és többoldalú kormányközi diplomáciai tárgyalásokból nőttek ki, és gondolkodásukra hosszú ideig rányomta a bélyegét a diplomáciai szolgálatok tisztviselőinek az információkat messzemenőig bizalmasan kezelő hagyományos ethosza.⁴ Jól tükrözi ennek jelentőségét, hogy a nemzetközi tárgyalások dokumentumai az információszabadság-törvények ma is világszerte jellemző kivételei közé számíthatnak.

A nyolcvanas évek végétől egyre erősödő legitimitációs válság⁵ nyomán elsősorban a skandináv országok képviselőinek aktivitása révén fogalmazódott meg, hogy az Európai Közösség intézményeit közelebb kell hozni a polgárokhoz. A hivatalos dokumentumokhoz való hozzáférés fontosságára először az 1992 februárjában aláírt, az Európai Uniót létrehozó maastrichti szerződés⁶ melléklete hívta fel a figyelmet. Előírta, hogy a Tanácsnak és a Bizottságnak legkésőbb 1993 végéig jelentést kell készítenie az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés biztosítása érdekében meg tett intézkedésekről.

A Koppenhágában 1993 júniusában a Tanács és a Bizottság szakértőinek részvételével tartott tanácskozáson még úgy látszott, sikerül tető alá hozni egy átfogó, az unió polgárok hozzáférési jogát teljes körűen garantáló megoldást. Egy általános szabályozás helyett végül is a Tanács és a Bizottság – feltehetőleg azért, hogy elkerülje az Európai Parlamenttel való ütközést – csupán egy korlátozott, a Bizottság és a Tanács dokumentumaira kiterjedő magatartási kódexet (Code of Conduct) fogadott el.⁷ Ezt követően mindkét intézmény kiadta a saját szabályzatát, amely az általa kezelt dokumentumok megismerésének részletes előírásait tartalmazta.⁸

Ezt a megoldást a kritikusok nemcsak azért támadták, mert a dokumentumokhoz való hozzáférést csupán e két intézményre korlátozta, hanem főleg mert az adatközlési kötelezettség alóli kivételeket túlságosan nagyvonalúan határozta meg. A Tanács és a Bizottság dokumentumainak kiadását meg kellett tagadni, ha azok veszélyeztették

- a közérdeket (a közbiztonságot, a nemzetközi kapcsolatokat, a pénzügyi stabilitást, a bírósági eljárást, a bűncselekmények nyomozását),
- a magánélet védelmét,
- az ipari és kereskedelmi titkokat,
- a Közösség pénzügyi érdekeit,
- a természetes vagy jogi személyektől származó adatok bizalmas jellegét, illetőleg
- az adatot szolgáltató tagállam érdekeit.

Ezen felül mindkét intézmény megtagadhatta bármely információ kiadását, amennyiben úgy ítélte meg, hogy a közlés a működését, döntéshozatali eljárását veszélyeztetné. Ugyanakkor mindkét rendelkezés lehetővé tette, hogy elutasítás esetén a panaszos az unió ombudsmanjának vizsgálatát kezdeményezze. Az információszabadság szószólói élesen bírálták a szabályzatoknak azt a megoldását, hogy a tagállamok a tőlük származó információk visszatartására szabad kezet kaptak, amivel különösen Franciaország és – az információszabadság tekintetében hátul kullogó – Németország élt, az északi államok sokkal kevésbé. Nem kevesebb kritika érte a két intézményt a szabályzatok jellemzően korlátozó értelmezése és gyakorlati alkalmazása miatt.⁹

Az információszabadság unióbeli történetének egyik meghatározó szereplője az unió ombudsmanja. Már jóval az EU létrejöttét megelőző vitákban felmerült a közösségi polgárjog kialakításának szükségessége. Később, amikor szóba került az európai ombudsman hivatalának felállítása, a javaslatok ismét felvetették az európai „állampolgárság” kérdését. Felipe Gonzales spanyol miniszterelnök – az Európa Tanács többi tagországának 1990 májusában küldött levelében – kezdeményezte az „unió polgára” státusz bevezetését, valamint az ezzel kapcsolatos speciális jogok védelmének intézményesítését. Végül is a maastrichti szerződés nyomán került az alapszerződésbe, hogy az unió tagországainak állampolgárai valamennyien az unió polgárai.

Az Európai Parlament először 1979-ben foglalt állást az ombudsman intézményének felállításáról. Az Európai Unióról szóló szerződés szövegéhez az európai ombudsman kinevezésére vonatkozó paragrafus tervezetét a dán delegáció nyújtotta be 1991 márciusában. Az elfogadott szöveg – miután rögzítette az európai polgár státuszát – végül egyaránt tartalmazta az Európai Parlamenthez, valamint az európai ombudsmanhoz benyújtható panasz jogát. A szerződés előírásainak megfelelően az Európai Parlament 1994. március 9-i ülésén megalkotta az európai ombudsman feladatairól szóló statútumot.¹⁰

A maastrichti szerződés 138e cikkelye négy pontban foglalja össze az ombudsman feladataival és jogállásával kapcsolatos legfőbb szabályokat:

1. Az Európai Parlament ombudsmannt választ, akit feljogosít arra, hogy az Európai Unió minden polgára, a tagállamok területén élő természetes személyek, illetve az itt bejegyzett jogi személyek olyan panaszait vizsgálja, amelyek a Közösség intézményeinek vagy testületeinek hibás működését kifogásolják. Kivételek alól a hatáskörében eljáró Európai Bíróság és az Elsőfokú Bíróság. Az ombudsman feladataival összefüggésben hivatalból vagy a hozzá közvetlenül,

illetve az Európai Parlament valamely képviselője közvetítésével benyújtott panasz alapján vizsgálatot végez. Ez alól kivételt képeznek azok az ügyek, amelyek törvényhozási eljárás tárgyai. Amennyiben az ombudsman az igazgatás helytelen működését észleli, erről tájékoztatja az érintett intézményt, amelynek három hónap áll rendelkezésére, hogy az ügyvel kapcsolatos álláspontját kifejtse. Az ombudsman eljuttatja jelentését az Európai Parlamentnek, valamint az érintett szervezetnek, a panaszost pedig értesíti a vizsgálat eredményéről.

2. Az ombudsmant az Európai Parlament megválasztását követően saját megbízatásával azonos időtartamra választja. Az ombudsman e tisztségre újraválasztható. Az Európai Parlament kezdeményezésére az Európai Bíróság foszthatja meg tisztségétől, amennyiben már nem felel meg a feladatai ellátásához előírt követelményeknek.

3. Feladatai ellátása során az ombudsman teljesen független, senkitől nem fogadhat el utasítást. Megbízatásának időtartama alatt nem folytathat semmilyen egyéb foglalkozást, akár fizetéssel jár, akár nem.

4. Az Európai Parlament a Bizottság véleményének ismeretében és a Tanács minősített többségre épülő egyetértésével megalkotja az ombudsmanról szóló szabályokat, és megállapítja a feladatai ellátásához szükséges általános feltételeket.

Az unió első ombudsmanja, a finn Jacob Söderman tevékenységének az első évektől egyik meghatározó területe volt az unió intézményeinek titkolózása miatti panaszok kivizsgálása.¹¹ A Parlament számára évente benyújtott jelentéseinek tanúsága szerint a legnagyobb ügycsoport (éves átlagban az ügyek mintegy 25-30 százaléka) a dokumentumokhoz való hozzáférés jogát érintette.¹² 1996-tól máig közel hatvan állásfoglalást adott ki ilyen ügyekben.

Figyelemre méltó, hogy – érzékelve a Code of Conduct alkalmazása körüli elégedetlenséget – hivatalba lépése után nem sokkal, 1996 júniusában vizsgálatot indított¹³ a Közösség intézményei által kezelt dokumentumok nyilvánossága ügyében, mivel a hozzá érkezett panaszok szerint gyakori volt az adatigénylések nem megfelelő kezelése és késedelmes teljesítése. A vizsgálat tizenöt intézményre terjedt ki. Ezek között szerepelt az Európai Parlament, a Gazdasági és Szociális Tanács, az Európai Központi Bank, az Európai Beruházási Bank. Az ombudsman nemcsak arra volt kíváncsi, hogy milyen módon tájékoztatják tevékenységükről e szervek az unió polgárait, hanem hogy rendelkeznek-e ezzel kapcsolatban a polgárok által is megismerhető belső szabályzattal.

Az ombudsman ajánlásában megállapította, hogy a vizsgált szervek többsége – követve a Tanács és a Bizottság példáját – saját szabályzatot alkotott a birtoká-

ban lévő közérdekű adatok megismerésével kapcsolatban. Hivatkozott az Európai Bíróság egy 1996-ban hozott ítéletére, amely kimondta: „Mindaddig, amíg a közösségi törvényhozás nem alkot általános szabályt a közösségi intézmények dokumentumainak megismerhetőségéről, az intézmények kötelesek saját hatáskörükben megtenni a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy működésük során garantálják a helyes eljárási szabályok betartását.”¹⁴ Az ombudsman ezzel kapcsolatosan utalt arra is, hogy a közösségi jog értelmezése terén az Európai Bíróság a legmagasabb instancia. Az ombudsmani ajánlás felszólította mindazokat a szerveket, amelyek még nem tették, hogy három hónapon belül készítsék el a közérdekű adatok közlésével kapcsolatos belső szabályzatukat, melynek megfelelő rendelkezéseket kell tartalmaznia a szerv birtokában lévő valamennyi nyilvános és bizalmas dokumentumról, melyek mindegyikét mindenki számára könnyen elérhetővé kell tenni.

Nem kétséges, az ombudsman jogértelmező és jogfejlesztő szerepe is közrejátszhatott abban, hogy az 1999 januárjában hatályba lépő amszterdami szerződés – legalábbis az unió három fő szervével kapcsolatban – immár „alkotmányos joggá” tette az információszabadságot, amikor a 255. cikkében kimondta: „(1) Minden uniós állampolgárnak és minden, valamely tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személynek joga van az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz hozzáférni, a (2) és (3) bekezdésnek megfelelően rögzítendő elvek és feltételek fenntartásával. (2) A Tanács – a 251. cikkben előírt eljárásnak megfelelően – az amszterdami szerződés életbelépését követő két éven belül meghatározza azokat az általános elveket és korlátokat, amelyek – magán- vagy közérdekből – megszabják a dokumentumokhoz való hozzáférési jog gyakorlását. (3) Valamennyi fent felsorolt intézmény – saját ügyrendjében – kidolgozza a saját dokumentumai megismerésére vonatkozó különleges előírásokat.”

Az unió három fő szerve dokumentumainak nyilvánosságáról hozandó rendeletnek a Bizottság által elkészített tervezete komoly vitákat idézett elő.¹⁵ A hosszú vitákat követően – melyben a Parlament képviselőin kívül számos civil szervezet és néhány kormány is részt vett, valamint az ombudsman is véleményt nyilvánított – sikerült a nyilvánosságot korlátozó jó néhány rendelkezést enyhíteni. Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről az Európai Parlament és a Tanács által 2001. május 30-án elfogadott 1049/2001/EC rendelet az uniós szintű információszabadság megteremtésének fontos állomása lett. A 2001 decemberében hatályba lépett rendelet nem-

csak a lehetséges kivételek körét szűkítette, de számos olyan előírást tartalmaz, mely az unió három legfőbb intézménye számára egyfajta proaktív adatkezelést ír elő, ezzel jelentősen előrelépve az elektronikus információszabadság intézményesítése terén. Érdeemes röviden összefoglalni a rendelet legfontosabb jellemzőit.

A nyilvánosság – az adathordozó fajtájától függetlenül – minden olyan dokumentumra kiterjed, amely a három intézmény kezelésében van és az unió működési területére vonatkozik. A rendelet által szabályozott kivételek első csoportja abszolút kivételnek tekintendő, azaz az e körbe eső dokumentumokat az intézmény nem adhatja ki.¹⁶ Ezek olyanok, amelyek érintik a közbiztonságot, a védelmi és a katonai ügyeket, a nemzetközi kapcsolatokat, a Közösség vagy valamely tagállam pénzügyi, monetáris vagy gazdaságpolitikáját, illetőleg az egyének magánéletét, elsősorban személyes adatait.

A kivételek második körénél az intézményeknek alkalmazniuk kell az úgynevezett közérdeket. A természetes vagy jogi személy kereskedelmi érdekeivel, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogával, bírósági eljárásokkal és jogi tanácsadással, különféle ellenőrzésekkel, vizsgálatokkal és könyvvizsgálatokkal összefüggő dokumentumokat csak akkor titkolhatják el, ha nyilvánosságra hozatalukhoz nem fűződik nyomós közérdek. Hasonló szabály, hogy az intézménynek a kapott, az általa belső használatra összeállított anyaghoz vagy olyan ügyére vonatkozó dokumentumhoz való hozzáférést, amelyről az intézmény még nem hozott határozatot, meg kell tagadnia, ha a dokumentum közzététele az intézmény döntéshozatali eljárását súlyosan veszélyeztetné, kivéve, ha a közzétételhez nyomós közérdek fűződik.

A rendelet szerint bármely tagállam kérheti az intézménytől, hogy előzetes beleegyezése nélkül az intézmény az illető tagállamtól származó dokumentumot ne tegye közzé. Sajátosan szupranacionális intézményi kérdés ez; a tagállamok eltérő belső szabályozásából fakadó, az unió és a tagállamok konfliktusát hordozó probléma végigkíséri az információszabadság uniós szabályozását, és nem kizárt, hogy annak jó ideig egyik legnehezebben kezelhető ügye marad.¹⁷

A rendelet által meghatározott kivételek csak arra az időtartamra érvényesek, amíg a védelem a dokumentum tartalma alapján indokolt. A kivételek maximum harmincéves időtartamra alkalmazhatók. A magánszférára vagy a kereskedelmi érdekekre vonatkozó kivételek hatálya alá eső dokumentumok és a mi-

nősített dokumentumok esetében a kivételek szükség esetén ezen időtartam elteltét követően is alkalmazhatók. A dokumentumok hozzáférhetővé tételére a rendelet – a magyar szabályozáshoz hasonlóan – tizenöt napot ír elő, mely ugyanennyivel egyszer meghosszabbítható. A kérelem elutasítása esetén az igénylő az unió bíróságához vagy ombudsmanjához fordulhat panasszal.

A rendelet számos esetben kötelező közzétételi kötelezettséget ír elő részben az unió hivatalos lapjában, részben pedig elektronikusan az intézmény honlapján, továbbá előírja az intézmények számára, hogy a polgárokat jogaikról és az általuk elérhető adatfajtákról tájékoztassák. Ezen felül mindhárom intézmény köteles évente jelentést közzétenni, melynek tartalmaznia kell a megtagadott adatkérések számát és a megtagadás indokát.

Arról, hogy hol tart ma az információszabadság ügye az Európai Unióban, igencsak megoszlanak a vélemények. Mindenesetre kevés kétség férhet ahhoz, hogy más integrációs vagy kormányközi szervezetekhez képest az unió komoly eredményeket ért el intézményeinek, működésének átláthatóbbá tételében. Nemesak a jogi szabályozás terén, hanem részben attól függetlenül is jelentős lépéseket tett az elektronikus információszabadság megteremtése érdekében, mégpedig fokozatosan bővítve az interneten is a nemrég csatlakozott tíz új ország nyelvén is elérhető dokumentumok körét.

Ma az unió teljes joganyaga, bíróságainak ítéletei elektronikus úton is megismerhetők. Kérdések azonban jócskán maradtak még.

Ma még nem tudjuk például, hogy az Unió miként képes kezelni az információszabadság egyenlőtlen európai fejlődéséből adódó ellentmondásokat, s itt nem csak arról a már jelzett nyilvánosságkorlátozásról van szó, amely a tagállamok úgynevezett szerzőségi jogából adódik. Németország példája igazolja, mennyire keserves az információszabadság részleges – egy-egy tartományban, vagy csupán a környezetvédelmi ügyekben történő – bevezetése.¹⁸

Kérdés az is, meddig tartható, hogy a tagállami információszabadság-törvények más-más finanszírozási politikát írnak elő, vagyis eltérő módon szabályozzák a közérdekű adatok kiadásáért járó díjazást. Egyes országokban – köztük Magyarországon – a közérdekű adatok voltaképpen ingyenesek, másutt díjat kell fizetni. A jelek szerint könnyen előfordulhat azonban, hogy e szabályok elkerülhetetlen egységítését egyáltalán nem az információszabadság harcos hívei fogják majd kikényszeríteni, hanem az uni-

KÉRDÉS AZ IS, MEDDIG TARTHATÓ, HOGY A TAGÁLLAMI INFORMÁCIÓSZABADSÁG-TÖRVÉNYEK MÁS-MÁS FINANSZÍROZÁSI POLITIKÁT ÍRNAK ELŐ, VAGYIS ELTÉRŐ MÓDON SZABÁLYOZZÁK A KÖZÉRDEKŰ ADATOK KIADÁSÁÉRT JÁRÓ DÍJAZÁST.

ós szervezeti együttműködésnek a hatékonyság iránti igénye.¹⁹ Már megfogalmazódott, hogy az informatikai rendszerek Európát átfogó, nemzeti határokon átnyúló interoperabilitása, az információk megosztása és újrahasznosítása, az adminisztrációs eljárások egységesítése alapvető kérdés a magas színvonalú, akadálymentes és interaktív e-kormányzati szolgáltatások biztosítása szempontjából.²⁰

Egyelőre azonban kérdés marad, hogy mennyivel tudhatunk ma többet arról, hogy hol, kik, milyen döntéseket hoznak az egész Közösség életét érintő politikai, költségvetési, fejlesztési ügyekben. Mint ahogy a jövő kérdése marad egyelőre az is, hogy az eddig elért vívmányok tudják-e enyhíteni az unió hatalmas bürokratikus gépezetével szembeni bizalmatlanságot.

JEGYZETEK

1. Lásd részletesen Ernst KUPER: *Transnationale Versammlungen und nationales Parlament. Einige Überlegungen zu Funktion und Leistung des Parlamentarismus in den internationalen Beziehungen*, Zeitschrift für Parlamentsfragen, 1991, H. 4.
2. GOMBÁR Csaba: *Mire ölünkbe hullott, anakronizsákká lett. Magyarország szuverenitásáról*, in *A szuverenitás káprázata*, szerk. GOMBÁR Csaba, HANKISS Elemér, LENGYEL László, VÁRNAI Györgyi, Budapest, Korridor Politikai Kutatások Központja, 1996, 33.
3. Az elmúlt csaknem két évtizedben öt alkalommal kellett a döntéshozatali eljárást módosítani: az 1987 januárjában életbe léptetett Egységes európai okmánnyal, majd az Európai Unió létrehozásáról szóló, 1993-ban hatályba lépett maastrichti szerződéssel, az 1999 januárjától hatályos amszterdami szerződéssel, a 2001 februárjában elfogadott nizzai szerződéssel, végül az immár huszonöt ország állam- és kormányfői által 2004 októberében aláírt uniói alkotmánnyal.
4. Roberts ALASDAIR: *Multilateral Institution and the Right to Information. Experience in the European Union*, European Public Law, 2002/2, 256.
5. Jól mutatták ezt az 1986 februárjában aláírt, az egységes európai piac kereteit megteremtő Egységes európai okmány nemzeti ratifikációja érdekében rendezett népszavazások körüli nehézségek.
6. OJ 1992 C 191/101.
7. Code of Conduct concerning public access to Council and Commission documents (93/730/EC) OJ 1993 L 340/41.
8. Council Decision on public access to Council documents (93/731/EC) és Decision 94/90 ECSC, EC, Euratom of 8 February on public access to Commission documents.
9. Lásd erről részletesen ALASDAIR: *I. m.*, 261–264.
10. OJ 1994 L 113.
11. A kérdésről lásd részletesen Grill GERHARD: *Freedom of Information in the European Union. Rules and Regulation in the EU and the Experience of the European Ombudsman*, kézirat.
12. Lásd <http://www.euro-ombudsman.eu.int/report/hu/default.htm>.
13. Decision and recommendation in the own initiative inquiry 616/PUBAC/F/IJH.
14. C-58/94. *Netherlands versus Council*, ECR [1996] I-2169.
15. Lásd erről részletesen ALASDAIR: *I. m.*, 266–268.
16. Az unió szabályozása – hasonlóan a nemzetközi jogi dokumentumokhoz és az angolszász országok megoldásaihoz – merőben eltér az információszabadság korlátozásának magyar módjától. Ez utóbbi ugyanis úgyszólván alig enged jogalkalmazói mérlegelést annak eldöntésekor, hogy egy dokumentum nyilvános vagy nem nyilvános. A rendeletben megfogalmazott abszolút kivételek többsége az adatkezelő mérlegelését felteveli.
17. Érdemes megjegyezni, hogy eltérően például a személyes adatok védelméről, az információszabadság terén nincs az unió tagállamaira kötelező olyan rendelet vagy irányelv, amely az információszabadság kötelező szabályozását előírná. Egyedül a környezetvédelem terén született ilyen 1990-ben (90/313/EEC Directive).
18. Lásd Arno SCHERZBERG: *Freedom of information – deutsch gewendet. Das neue Umweltinformationsgesetz*, Deutsches Verwaltungsblatt, 1. Juli 1994, 733–745.
19. Ez a jelenség nálunk is megfigyelhető volt az „üvegzebe-program” kapcsán. A költségvetési szervek gazdálkodásával kapcsolatos adatok nyilvánosságát meglepő módon a Pénzügyminisztérium szorgalmazta nagy lelkesedéssel. Mint kiderült, ettől az intézkedéstől remélte az államháztartási információs rendszer megjavítását. De gyakran előfordul, hogy állami hatóságok szorgalmazzák a bírósági határozatok nyilvánosságát.
20. EU Commission: Proposal for Decision of the European Parliament and of the Council on interoperable Delivery of pan-European eGovernment Services to Public Administration, Business and Citizens.